

Verksamhetsberättelse 2020-2021

Föreningen NordBi

Allmänt

Under verksamhetsperioden har intresset för det nordiska biet, *Apis mellifera mellifera*, ökat markant i Sverige. Många nya biodlare har efterfrågat nordiska bin, avläggare och drottningar. Många har också fått tillgång till nordiska bin från våra avelsstationer och från ett ökat antal parningsplatser runt om i landet. Men efterfrågan, särskilt på avläggare, har inte kunnat tillgodoses.

Samtidigt har verksamheten bedrivits under covidpandemin vilket påverkat verksamheten på många sätt, i de flesta fall negativt då möten och personliga fysiska möten har begränsats. Men en positiv effekt har varit att användandet av digitala mötesformer har påskyndats. Dels har styrelsen haft möten via Zoom, dels genom att, ett informellt nätverk av de aktiva drottningodlarna ”nordbiavelsnätverket”, också har haft några träffar via Zoom.

Dessa mötesformer kommer att vara viktiga tekniska verktyg för att hålla ihop och utveckla föreningen som har sina medlemmar spridda över hela landet och när en struktur av distrikt och lokalorganisationer saknas.

Vår verksamhet med att rädda och bevara det nordiska biet har gått framåt. Vi har konstaterat att det *akuta* hotet mot våra inhemska bin har undanröjts men att vi nu är bara en nivå över den akuta hotnivån. Räddningsåtgärderna måste fortsätta, men med alltmer fokus på omsorgen av de bin som vi nu har, vilka måste skyddas från genetisk utarmning och det ständiga hotet av introgression av importbin.

Styrelsen

Styrelsen har bestått av Robert Svensson ordf, Sven Nordström vice ordf och projektsamordnare, Olle Nygren kassör, Ann-Charlotte Berntsson sekreterare, Carl-Ove Bertilsson ledamot och Steffen Neumann ledamot. Styrelsen har haft fysiska möten två gånger; konstituerande möte i samband med NordBikonferensen och den 20-21 nov 2021. Dessutom har tre stycken möten skett digitalt via Zoom.

Projekt med ekonomiskt stöd

Nivån på vår verksamhet är i hög grad beroende av de ekonomiska stöd som vi får. Från Jordbruksverkets landsbygdsprogram ansöker vi årligen ekonomiskt stöd från ”*Stöd till Lantaföreningar*”. Denna vår verksamhetsperiod -20-21 har dock sammanfallit med glappet mellan två programperioder för den europeiska jordbrukspolitiken (CAP) som ju annars står för EU:s stöd till Sverige, bl a till landsbygdsprogrammet. Detta ledde till stor förvirring och osäkerhet om det skulle gå att få projektpengar från ”Stödet till lantrasföreningar”. Men det landade till slut att vi fick ekonomiskt stöd – men inte de summor vi sökte.

Tidigare fick Föreningen NordBi även projektpengar för specifika projekt från ”Honungsprogrammet” (som är ett mindre ”program” parallellt med landsbygdsprogrammet). Under CAP-glappet” döptes detta dock om till ”Stöd till Biodlingssektorn” och samtidigt beslutades att vi,

och de andra biavelsföreningarna, inte skulle få söka stöd själva. SBR har i stället fått ett utökat stöd för att därigenom stödja avelsföreningarna i deras verksamhet.

SBR har sedan länge fått pengar från Honungsprogrammet för att stödja avelsverksamheten vid de parningsstationer och parningsplatser som de olika avelsföreningarna har. Det rådde stor förvirring kring frågan om hur SBR:s stöd till avelsföreningarna skulle förändras i och med Jordbruksverkets förändrade villkor (se ovan). Men genom att utgå från Jordbruksverkets intentioner utformade vi ”äskanden” till SBR som har lett till att vi har fått projektpengar från SBR som motsvarar i stort sett vad vi tidigare fått från Honungsprogrammet under perioden.

Ekonomiskt stöd i form av gåvor och testamenten har också spelat stor roll för vår verksamhet.

I den ekonomiska redovisningen framgår att vårafrämsta kostnader som vi får stöd för är avelsverksamheten, NordBi Aktuellt, information och kurser, NordBi konferensen och möten liksom föreningens projektadministration.

Nordbiklustren

Nordbiklustren har ökat i antal och i vissa fall geografiskt. Nätverken mellan biodlarna inom klustren har stärkts och verksamheten med drottningodling, avläggarförsäljning och renparningsområden får alltmer organiserade former.

Norrbottnen

Ett renparningsområde finns i Vitådalen och försäljning av avläggare sker vilket bl a har lett till att antalet nordibiodlare i angränsande Kalix kommun har ökat. I Piteå sker försök att börja drottningodling och ha Pitholmen (halvö nära Piteå stad) som renparningsområde. I Arjeplog och Arvidsjaur kommuner förekommer drottningodling och anläggarförsäljning. I om att det finns allt fler nordibiodlare i Älvsbyns kommun håller det på att bildas ett sammanhängande nordbiområde från fjällen till kusten i södra delen av Norrbotten.

Västerbotten

I Västerbotten finns en informell Biavelsklubb som har ett renparningsområden både nordväst om Umeå (Tavelsjö) och öster om Umeå. Dryg 150 drottningar som registrerats i stambokföringen har tagits fram under verksamhetsperioden. I inlandet finns ett nordbiområde kring Åsele, Vilhelmina och Malgovik där en parningsplats håller på att etableras i Stensele (nära Storuman) i samarbete med Hästlidens parningsstation. Vid Umeå universitet pågår forskning som berör bin i norra Sverige. Universitet har en egen biodling med nordiska bin och samarbete bedrivs med nordibiodlare.

Jämtland

I Jämtland är nordiska bin de ”normala” bina. Ett nätverk av intresserade nordibiodlare har bildats i Storsjöbygden och ska utvecklas för att kontrollera att den Jämtländska nordbistammen utvecklas väl genom vingmätning. En försäljning av avläggare i ganska stor omfattning sker av företaget ”Fjåsen och Fjällan”.

Härjedalen

Härjedalen är ett nordbiområde där biodlarföreningen samtidigt är nätverket för nordbiidlarna. Man är dock beroende av införsel av avelsdrottningar. Egen drottningodling fungerar inte på grund av kort säsong. Härjedalen är fortfarande varroafritt varför införseln inte kunnat ske den senaste tiden.

Medelpad

I renparningsområdet i Sundsvalls kommun nyttjas av ytterligare en drottningodlare. Och renheten i området har lyckats behållits. Däremot har området i södra delen av kommunen inte kunnat utvecklas till ett renparningsområde. Ingen nordbiidlare finns i området som har mer än några få kupor vilket i kombination med torrperioder under vår och försommar försvårat och begränsat drottningodlingen och möjligheterna att sälja avläggare.

Dalarna

Försök att skapa ett renparningsområde pågår i Sydöstra delen av landskapet.

Värmland

I mellersta Värmland organiseras verksamheten så att en drottningodlare parar drottningar på Lurö och förser två näringsbiidlare i området med drottningar som används för försäljning av avläggare med rena nordbidrottningar. I runt Torsby finns ett nordbiområde där nordbiidlarna har bildat en lokal biodlarförening inom SBR som fungerar som kluster och kontaktnät för Nordbiidlarna. Drottningodling sker där parning fungerar med hjälp av införande av avelsdrottningar.

Dalsland

Nord västra Dalslands Biodlarförening (Bengtsfors, Dals-Eds kommuner) har i sitt område möjlighet att para nordiska drottningar med gott resultat vilket har skett. Dessa har sedan parats på Lurö.

Östergötland

I Östergötland finns en stor efterfrågan efter drottningar och avläggare genom att den verksamhet som Företaget Östgöta Bikonsult och Robert Svensson bedrivit. Men försöken till att anordna parningsplatser på Fångö och Kyrkogårdsskär inte lyckades uppnå renparning så har produktionen av drottningar minskats vilket även bl a beror på att Östgöta Bikonsult har dragit ner på sin verksamhet.

Småland

Östra Värends biodlarförening har beslutat att biidlarna där ska övergå till att ha nordiska bin. För att lyckas med detta planeras att ansöka om ett Leaderprojekt för att nå denna omfattande målsättning.

Blekinge

I Blekingen finns ett 15-tal nordbiidlare med tillsammans 70—80 bikupor. Försök pågår med att finna ett lämpligt område eller plats för renparning.

Parningsstationerna

Lurö

Parningsstationen har fortsatt att utvecklas och under verksamhetsperioden har ca 1000 drottningar sats ut med omkring 80% lyckade parningar. Efterfrågan har varit stor bland annat från utlandet och i Tyskland har en egen produktion av nordiska bin kunna etableras tack vare hjälpen från Lurö parningsstation. Köpare inom landet prioriteras dock.

Väderöarna

Parningsstationen som handhas av Nordens Ark har bedrivit verksamheten på samma nivå som tidigare och kunnat leverera avelsdrottningar till olika parningsplatser i landet.

Interregprojektet *Bistånd till Nordiska bin*

Vid Nordbikonferensen 2018 togs frågan upp av Nordens Ark om behovet att initiera forskningsprojekt för att få vetenskapligt underbyggda kunskaper om skillnader i beteenden mellan de nordiska bina och de andra typerna av honungsbin som finns Sverige. Vid konferensen 2020 presenterades planerna för *Bistånd till nordiska bin* med Nordens Ark som projektägare och Högskolan i Skövde som ansvarig för projektledning. Under verksamhetsperioden har projektet bedrivits framgångsrikt. Projektet fick även en förlängning av projektperioden varför resultat och rapporter kommer att publiceras under 2022.

Internationellt

Sicamm (Societas Internationalis pro Conservatione Apis melliferæ melliferæ)

Föreningen NordBi är medlem av SICAMM. Per Thunman är vice ordförande i styrelsen för SICAMM. Hittills har SICAMM endast, tillsammans med ett värdland, vartannat ordnat år en internationell konferens. Men hösten 2022 anordnades en digital föreläsningsserie med ett 20-tal föreläsningar med anknytning till det *mörka europeiska biet*. Föreläsningsserien sträckte sig in på 2022. Det svenska bidraget utgjordes av Sonja Leidenberger som föreläste om Interregprojektet Bidrag till nordiska bin. Intresset för *mellifera* har ökat i många västeuropeiska länder och man försöker lagligen skydda områden för parning.

Brown Bee Network

Brown Bee Network är ett nätverk av nordbi-forskare och Nordbiorganisationer som organiseras av NordGen (nordisk organisation för bevarandet av det egenetiska arvet hos växter och djur, främst domesticerade som finns inom Norden). Vid mötet 2020 representerades Sverige av Ingvar Arvidsson och mötet 2021 av Ingvar Arvidsson och Ann-Charlotte Berntsson.